

KOULUN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Liite koulun opetussuunnitelmaan

KOULU: *Toppelundin koulu*

KOULUN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN SISÄLTÖ, LAADINTA JA HYVÄKSYMINEN

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on taroituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. **Tämä dokumentti on Espoossa käytössä oleva yhteinen pohja opiskeluhuoltosuunnitelmalle, jota koulu täydentää.** Opiskeluhuoltosuunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa päivitetään aina tarvittaessa, useimmissa kouluissa vuosittain lukuvuoden alkaessa.

Opiskeluhuoltosuunnitelman sisältö:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut
2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat
3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen
4. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus opiskeluhuollossa
5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen
6. Liitteet

Opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta vastaa koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Suunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelman hyväksyy koulun johtokunta.

1. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on koulun tai oppilaitoksen henkilökunnalla. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä työtä johtaa rehtori. Espoon kaupunki tuottaa ja vastaa psykologi- ja kuraattoripalveluista sekä kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan ja lääkärin palveluista. Jokaiselle koululle on nimetty oma opiskeluhoitopalveluista vastaava psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja ja koululääkäri. Lisäksi kaikilla kouluilla on käytettävissään opiskeluhoollon koulutoimintaterapeuttien ja musiikkiterapeutin konsultaatiomahdollisuus. Eri toimijoiden rooleja on kuvattu tarkemmin liitteessä 1.

Opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen

Espoon kaupunki vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu. Espoon kaupunki järjestää opiskeluhoollon yhteistyössä sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Espoon kaupunki vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä kouluterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien koulujen oppilaille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluhoollon palvelujen kohdentamisen kuvaus

Kuvataan miten koulun käytettävissä olevat opiskeluhoollon asiantuntijoiden palvelut kohdentuvat opiskeluhoollotyössä:

- **Kouluyhteisöön** (opiskeluhoollon työntekijät osallistuvat yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kokouksiin sekä tekevät yhteisöllistä työtä luokkien, oppilasryhmien ja kouluyhteisön kanssa)

*Opiskeluhoollon työntekijät osallistuvat viikoittain yhteisölliseen hyvinvointiryhmän kokouksiin tai yhteiseen suunnittelutyöhön. Lisäksi kaikki ovat mukana luokkien tai niiden edustajien tapaamisissa. Mitä kuuluu- ja muiden kyselyiden tuloksia käydään luokissa läpi tulokset huomioiden tarvittavassa kokoonpanossa. **Kuraattori** tekee säännöllisesti työtä mm. luokkien tai ryhmien kaveritaitoryhmiä vetämällä. Tätä työtä toteutetaan periodeissa luokkien tarpeet ja tilanteet joustavasti huomioiden. Hän on mukana myös kiusaamista ennaltaehkäisevässä työssä ja seuraa koulun huolipostilaatikkoa. **Psykologi** voi olla mukana luokkatyöskentelyssä esim. sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistamisessa tai esim. Malti-ryhmien vetämisessä ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelussa. Myös psykologi osallistuu kiusaamista ennaltaehkäisevään työhön. **Terveydenhoitaja** on mukana luokkien ja ryhmien kanssa työskentelyssä terveyteen, uneen, liikuntaan ja ravintoon liittyvissä asioissa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Hän osallistuu myös 5.-luokkalaisten murrosikään liittyvien oppituntien pitämiseen. Tarkemmin terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen sisältöalueita vuosiluokittain on kuvattu tämän suunnitelman liitteessä 6.*

- **Yksittäiseen oppilaaseen** (oppilaita tavataan yksilökäynneillä tarkastusten, tutkimusten tai tukitapaamisien merkeissä)

Kuraattori ja psykologi ja terveydenhoitaja osallistuvat tarvittaessa yksilöllisen tapauskohtaisen moniammatillisen ryhmän toimintaan. Ryhmän kokoonpano määritellään aina tapauskohtaisesti. Lisäksi kukin opiskeluhoollon jäsen tapaa oppilaita tarvittaessa yksilöllisesti oppilaan tai huoltajan toiveesta. Psykologi voi tehdä tarvittaessa myös psykologisia tutkimuksia ja kuraattori esim. runsaisiin poissaoloihin liittyviä selvityksiä. Terveydenhoitaja tappaa oppilaita yksilöllisesti terveystarkastusohjelman mukaisesti (liite 6).

- **Yhteistyöhön liittyviin tehtäviin** (opiskeluhoollon työntekijät tekevät monialaista yhteistyötä koulun sisällä ja ulkopuolella)

Koulun henkilöstöllä on viikoittain mahdollisuus opiskeluhoollon henkilöstön konsultointiapuun. Tapauskohtaisesti oppilashuollon henkilöstö osallistuu yksittäisten oppilaiden verkostopalaveriin sekä muuhun verkostoyhteistyöhön.

- **Opiskeluhoollon kehittämiseen** (opiskeluhoollon työntekijät osallistuvat opiskeluhoollon kehittämiseen, arviointiin ja seurantaan)

Opiskeluhoollonhenkilöstö kokoontuu säännöllisesti suunnittelemaan toimintaansa ja koulun hyvinvointityön kehittämistä. Kehittämisen suunnittelun tukena hyödynnetään oppilas- ja huoltajakyselyiden, kouluterveyskyselyn, KiVa-koulu ym. kyselyiden tuloksia. Kehittämistyötä, arviointi ja uudelleen suuntaamista tehdään myös koko yhteisöllisen hyvinvointiryhmän voimin.

2. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan koulun toimintakulttuuria, joka edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä koulun arjessa. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan tietoista ja suunnitelmallista koulun toimintakulttuurin kehittämistä.

Koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR), jota johtaa rehtori. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhoiton kokonaisuuden koordinoimista koulussa ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhoiton menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhoiton suunnittelu ja toteuttaminen on kuitenkin ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtävinä opiskeluhoitossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Luokka- ja koulukohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoiton toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien (ml. opiskeluhoitosuunnitelma) valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Koulu yhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Hyvinvointiryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on monialainen, ja sitä johtaa rehtori. Rehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja opettajakunnan jäsen / jäseniä sekä joissakin kouluissa opetustoimen omat kouluterapeutit. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös oppilaiden (esim. oppilaskunnan), huoltajien, nuorisotoimen ja muiden toimijoiden edustajia.

Hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tehtävät edellyttävät, että ryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein. Koulu tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhoitosta sovitun käytännön mukaisesti. Hyvinvointiryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan voidaan laatia opiskeluhoiton vuosikello. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan koulun internet-sivuilla tai Wilman kautta.

Toppelundin koulussa toimii sekä koulutasoinen että luokkatasoinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Koulutasoiseen hyvinvointiryhmään kuuluu paitsi opiskeluhoitohenkilöstö (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, erityisopettajat ja rehtori), myös opettajien, johtoryhmän sekä oppilaiden ja huoltajien edustus. Tämä ryhmä kokoontuu vähintään kerran syksyllä ja kerran keväällä. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, seurata ja arvioida koulutason hyvinvointia, hyvinvointityötä ja sen vaikuttavuutta.

Ryhmän koollekutsuja on rehtori. Kokouksista kirjoitetaan muistio, joka julkaistaan Wilmassa huoltajille ja henkilöstölle. Oppilaille asioista tiedotetaan Toppeutisissa.

Luokkatasoinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä kokoontuu sovituksen aikataulun mukaisesti keskiviikkoihin klo 14.15. Tähän ryhmään kuuluu opiskeluhoitohenkilöstön lisäksi ao. luokan opettajat(t) sekä joko oppilaiden edustajat tai koko luokka. Myös tähän ryhmään voidaan kutsua huoltajaedustaja. Tavoitteena on pohtia ja arvioida luokkatason kuulumisia ja hyvinvointia etukäteen tehtyjen kyselyiden perusteella. Tässä voidaan hyödyntää oppilaskyselyn, KiVa-koulu-kyselyn tai koulun oman Mitä kuuluu? -kyselyn tuloksia. Oppilaita voidaan myös pyytää ennakkoon työskentelemään ryhmissä valittujen teemojen pohjalta tapaamiseen valmistautuessa. Opettaja tiedottaa huoltajia tapaamisesta etukäteen Wilma-viestillä ja jälkikäteen tapaamisen tärkeimmät huomiot.

Yhteistyö ja toimenpiteet oppilaiden osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi

Kuvataan koulun käytännöt oppilaiden mahdollisuudesta osallistua koulutyön suunnitteluun, kehittämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi esimerkiksi oppitunneilla ja välituntitoiminnan sekä kerhotoiminnan avulla. Kuvataan oppilaiden osallisuusryhmät sekä niiden vuosikello tai vastaava. Kuvataan yhteistyö lähikoulujen kanssa oppilaiden siirtymävaiheissa sekä esimerkiksi tukioppilaiden osuus niissä.

Toppelundin koulussa toimii aktiivinen oppilaskunta, jonka hallitus kokoontuu noin joka toinen viikko oppilaskuntaa ohjaavan opettajan johdolla. Oppilaskunnan hallitus valitaan vuosittain tammikuussa järjestettävillä oppilaskunnan vaaleilla.

Panostamme oppilaiden osallisuuden vahvistamista koulun yhteisistä asioista päätettäessä, opiskelutapojen valinnassa ja omien opiskelutavoitteiden asettelussa. Näitä asioita varten olemme sopineet luokan oman tunnin, TOP-tunnin säännöllisestä pitämisestä. Lisäksi näillä TOP-tunneille hyödynnetään mm. Kiva koulu-, Hyvinvoinnin vuosikello- ja Arvokas-materiaaleja sekä Huomaa hyvä! -materiaalia. Näillä ohjelmilla tuetaan mm. luokan ryhmäyttämistä ja oppilaiden sosiaalista kiinnittymistä omaan ryhmään ja kouluun. Koko koulun yhteisiä asioita käsitellään paitsi oppilaskunnan hallituksessa ja luokan omilla tunneilla myös säännöllisesti Toppeutisissa. Sitä kautta vahvistetaan kaikkien oppilaiden osallisuuden tunnetta yhteisistä asioista päätettäessä. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä tapaa kerran lukuvuodessa koko luokan. Myös näin halutaan saada kaikkien oppilaiden ääntä paremmin kuulumaan. Oppilaiden osallisuutta koulun toiminnan kehittämisessä lisätään ottamalla oppilaita mukaan opettajien pedagogisen kehittämisen tiimeihin. Näin saadaan kehittämistyötä vielä laajemmin koko kouluyhteisön yhteiseksi asiaksi.

Muita oppilaiden osallisuusryhmiä ovat Vihreä Lippu -raati, Verso-toiminta sekä Välkkäri-toiminta. Luokat äänestävät vuosittain edustajansa Vihreä Lippu -raatiin. Raati osallistuu kulloisenkin Vihreä Lippu -teeman suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin edistämällä kestävästi kehityksen tavoitteita. Verso- ja Välkkäri oppilaat ovat saaneet koulutuksen tehtäviinsä. Verso-oppilaat osallistuvat vertaissovittelutoimintaan pienempien ristiriitatilanteiden ratkomiseksi. Välkkäri-oppilaat ohjaavat puolestaan välituntitoimintaa ja pitävät kaveripenkkiä. He toimivat myös kiusaamisen vastaisen toiminnan lähettiläinä pitäen aiheesta mm. päivänavauksia tai tietoisuutta Toppeutiset-kanavalla.

Lisäksi halukkaat oppilaat osallistuvat omien välituntikerhojen suunnitteluun ja vetämiseen. Oppilaat pääsevät myös osallistumaan koulun muun kerhotoiminnan ja valinnaisainetarjonnan ideointiin ja suunnitteluun.

Aleueellisen kasvatuskumppanuusverkoston yhteistyössä huomioidaan myös oppilaiden osallisuus esim. lähikoulujen ja päiväkotien kanssa yhteisiä tapahtumia järjestettäessä.

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, opetuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

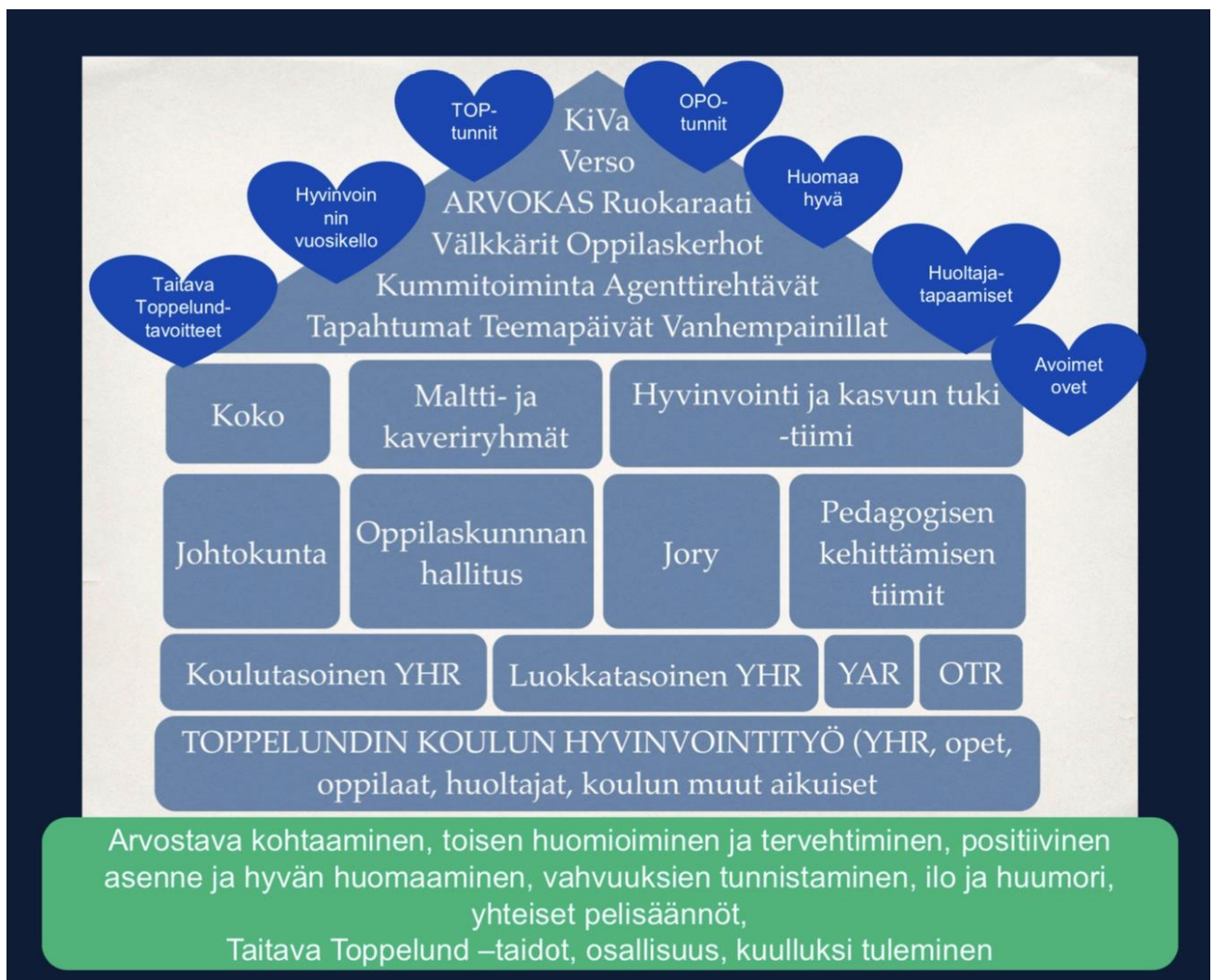
Kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon rooli oppilaan ohjauksessa ja opetuksen siirtymävaiheissa esimerkiksi oppilaiden siirtyessä esiopetuksesta alkuopetukseen, alakoulusta yläkouluun, oppilaan muuttaessa ensimmäistä kertaa Suomeen tai oppilaan vaihtaessa koulua. Kuvataan koulun toiminta- ja yhteistyömallit, huomioidaan käytössä olevat siirtymävaiheiden toimintatavat sekä nivelvaiheiden tiedonsiirto tarpeellisen opetuksen ja kasvatukseen tarvittavan tiedon siirtämiseen.

Toppelundin koulun ohjauksellinen toiminta kuvataan vuosittain tarkemmin koulun lukuvuosisuunnitelman liitteenä olevassa ohjaussuunnitelmassa. Keväisin toteutetaan koulutulokkaiden nivellyspalaverit, huoltajien infoaamu ja kouluun tutustumispäivä. Erityisopettajat ja tarvittaessa muu opiskelu- huoltohenkilöstö on mukana konsultoimassa esiopetuksesta kouluun siirtyviin väestövastuoppilaisiin liittyvissä asioissa. Yläkouluun nivellyksessä erityisesti kuraattorit tekevät yhteistyötä ja mahdollisuuksien mukaan yläkoulun kuraattori vieraillee kuudensissa luokissa. Myös tukioppilaat ja opo vierailvat mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi yläkoulu järjestää huoltajille infotilaisuuden ja oppilaille kokonaisen tutustumiskoulupäivä keväällä.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä

Koulu tekee yhteistyötä nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa. Yhteistyö voi tapahtua esimerkiksi asiantuntijavierailuina yhteisöllisen opiskeluhuollon kokousten puitteissa. Nuorisopalvelujen kanssa yhteisöllistä työtä tehdään Nuori Espoo -toimintamallin pohjalta.

Kehitämme alueellista kasvatuskumppanuusverkostoa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on luoda rakenteet ja toimivat yhteistyökäytänteet alueen lasten ja nuorten hyvinvointityölle. Tavoitteena on saada mukaan verkostoon lapsen eri kasvuyhteisöjen edustajia mahdollisimman laajasti. Nuorisopalveluiden yhteyshenkilönä toimii koululla kuraattori. Yhteistyössä Toppelundin koulun koti- ja kouluyhdistyksen kanssa järjestetään vuosittain asiantuntijaluento huoltajille. Asiantuntijaluentoja voidaan järjestää myös verkostoyhteistyönä. Yksittäisiä asiantuntijoita voidaan kutsua ajankohtaisesta teemasta riippuen yhteisölliseen hyvinvointiryhmään mukaan.

Kaikille kouluille yhteisiä toimintatapoja

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Espoon kaupungin peruskoulujen ja lukioiden kriisisuunnitelma **täydennetään koulukohtaisilla tiedoilla** ja lisätään opiskeluhoitosuunnitelman liitteeksi (liite 2).

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulun yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta vahvistaen pyritään sitouttavaan koulu yhteisöön ja ehkäisemään oppilaiden poissaoloja. Poissaolojen seurantaa ja niihin puuttumista toteutetaan ns. poissaolojen porrasmallin mukaisesti (liite 3).

Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulujen ehkäisevä päihdetyö jatkaa varhaiskasvatuksessa aloitettua työtä. Ehkäisevä päihdetyö on osa oppilaitoksen perustyötä, toimintatapoja ja -kulttuuria, joilla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaitosten päihdetyötä määrittelevät lainsäädäntö, opetussuunnitelma sekä opiskeluhoito käytännöt. Voidaan sanoa, että kaikki opiskelutyön ja -ympäristön kehittäminen paremmin päihteiltä ja päihdehaitoilta suojaavaksi on ehkäisevää päihdetyötä. Keskeistä on esimerkiksi oppilaitoksen työ nuoren terveen kasvun ja kehityksen tukemiseksi (liite 4).

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Turvallinen opiskelu ympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Turvallisen opiskelu ympäristön luominen on yhteinen tehtävä, joka kuuluu kaikille koulu yhteisön aikuisille. Koulun turvallista toimintakulttuuria vahvistetaan huolehtimalla tunne- ja vuoro-vaikutustaitojen opetuksesta sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoito avulla. Yhdessä vahvaksi yhteiseksi – Ei kiusaamiselle! -suunnitelmassa on 14 toimenpidettä, joilla ehkäistään kiusaamista ja väkivaltaa. Sen mukaisesti koulussa tulee olla selkeä toimintatapa kiusaamiseen puuttumiseen. Toimintamalli tulee olla oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilöstön tiedossa (liite 5). **Koulu kohtainen kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli julkaistaan koulun nettisivulla.**

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveysneuvonnan ja terveystiedon sisällöt vuosiluokittain liitteessä 6.

Yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitos yhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas - ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskelu ympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhoito lla. Terveystiedonhuoltolaki velvoittaa koulu- ja opiskelu terveydenhuolto toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaitos ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, koulu- ja opiskelu terveydenhuolto, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista.

3. YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Koulun toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiin opiskeluhuollon palveluja. Opiskeluhuollollinen polku on kuvattu liitteessä 7. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Koulussa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

Oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon, jota ovat:

a) Yksittäiselle oppilaalle annettavat kuraattorin, psykologin sekä kouluterveydenhuollon palvelut

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestäminen koulussa tapahtuu Espoon ohjelmateriaalin mukaan (Toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista liitteenä 8).

Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

b) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen oppilaan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin.

Tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä

Yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksilökohtaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain oppilaan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Yksilökohtainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän koosta se opiskeluhuollon tai koulun henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.

Oppilaan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota yksilökohtaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

Opiskeluhohtokertomusten laatiminen ja säilytys

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhohtokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhohtokertomukseen.

Opiskeluhohtokertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhohtorekisteriin. Rekisterin vastuhenkilö on tulosyksikkötasolla opiskeluhoollon päällikkö ja koulun tasolla koulun kuraattori. Opiskeluhohtorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta, ovat salassa pidettäviä. Koulun tasolla ko. kuraattori vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää mainittua rekisteriä. Ensivaiheen arkistointi tapahtuu yksiköissä ja on ko. yksikön opiskeluhoollon kuraattorin vastuulla sen jälkeen, kun opiskeluhohtokertomukset on hänelle toimitettu. Arkistointipaikan tulee olla paloturvallinen lukittu tila / arkistokaappi ja vain tietoja työn takia tarvitsevilla tulee olla pääsy ko. asiakirjoihin.

Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimijoiden ja koulun ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveyspalvelujen (mm. Nupoli), erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia (esim. Nuorten turvatalo tai Aseman Lapset ry.).

4. OPPILAIDEN JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS OPISKELUHUOLLOSSA

Koulutyön perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden osallisuus on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvissä asioissa. Oppilaille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien (ml. opiskeluhoitosuunnitelma) valmisteluun. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun yhteistyössä voidaan parantaa hyvinvointia koulussa ja kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja.

Opiskeluhoitoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan opiskeluhoillon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta vastaa koulun yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Suunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Kuvataan miten henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat olleet **opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa mukana**

Opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa on hyödynnetty oppilaskyselyn, henkilöstökyselyn tuloksia. Tässä suunnitelmassa nimetyt tavoitteet ovat pitkälti asetettu oppilaita eri tavoin kuulemalla. Oppilaat ja huoltajat sekä henkilöstö ovat osallistuneet koulun järjestyssääntöjen ja sitä kautta myös Taitava Toppelund -tavoitteiden asetteluun. Viime lukuvuonna työstettiin yhdessä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa kiusaamista ennalta ehkäisevää toiminnan rakenteita ja siihen puuttumisen portaita useissa työpajoissa, ryhmissä ja vanhempainillassa (liite 5).

Kuvataan koulun toimintatavat, joilla **oppilaat osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin**

Oppilailla on mahdollisuus oman opettajansa johdolla osallistua tavoitteiden edistämiseen ja toteuttamiseen mm. TOP-tunneilla, Oppilaskunnassa sekä sen hallituksessa, Verso- ja Välkäritoiminnassa, Toppeutisissa ja lisäksi yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tapaamisissa.

Kuvataan koulun toimintatavat, joilla **huoltajat osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoillon koulun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin**

Koulun johtokunnan huoltajajäsenet valitsevat keskuudestaan edustajan(t) koulutasoiseen yhteisölliseen hyvinvointiryhmään. Lisäksi huoltajille tarjotaan mahdollisuutta osallistua luokkakohtaiseen yhteisölliseen hyvinvointityöhön. Yhteistyössä koti- ja kouluyhdistyksen kanssa suunnitellaan asiantuntijaluentoja- ja vanhempainiltoja. Huoltajia kutsutaan mukaan myös alueellista kasvatuskumppanuusverkostoa kehitettäessä.

Kuvataan koulun toimintatavat, joilla **oppilaille ja huoltajille tiedotetaan yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toimintatavoista**

Koko koulun tiedotteilla tiedotetaan kaikkia huoltajia yleisistä hyvinvointityön tavoitteista ja opiskeluhoillon toimintaperiaatteista. Opiskeluhoilotyötä esitellään myös syksyisin koko koulun yhteisessä vanhempainillassa. Oppilaita tiedotetaan yhteisöllisen hyvinvointiryhmän luokkavierailuilla ja Toppeutisissa.

5. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Opiskeluhuollon tavoitteita ja toimenpiteitä tulee tehdä tietoon perustuen. Se edellyttää luokka- ja koulukohtaista hyvinvointitietoa, jota saadaan kohtaamisissa oppilaiden kanssa sekä oppilaskyselyissä, Kouluterveyskyselyssä, Move!-mittauksissa ja Hyvinvointikartta-kyselyssä. Kaupunkitasoista tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista saadaan vuosittain Toimintaympäristön tila -raportista. Hyvinvointitietojen tuloksia analysoidaan ja sen perusteella tehtäviä toimenpiteitä suunnitellaan yhdessä koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteille ja toimenpiteille määritellään mittarit ja seuranta tehdään systemaattisesti.

Kaupunkitasolla opiskeluhuollon ohjausryhmä suunnittelee, kehittää, ohjaa ja arvioi monialaisesti opiskeluhoitoa. Espoossa ohjausryhmänä toimii lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmä.

Opiskeluhoitosuunnitelmaan kirjataan koulukohtaiset opiskeluhoitojen tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta.

Yksi keskeinen hyvinvointiin ja kouluun kiinnittymiseen vaikuttava tekijä on osallisuuden kokemus. Tällä tarkoitetaan osallisuutta omaan oppimiseen sekä koulun ja luokkayhteisön asioista päättämisen ja ennen kaikkea kokemusta siitä, että tuntee itsensä tärkeäksi ja merkitykselliseksi koulu- ja luokkayhteisön jäseneksi.

Toppelundin koulun opiskeluhoitojen tavoitteet on asetettu vuoden 2020 oppilaskyselyn sekä Mitä kuuluu? -kyselyn tulosten ja Espoon perusopetuksen yhteisten tavoitteiden perusteella.

Tavoitteet:

1. Lisätä kaikkien oppilaiden ryhmään ja koulu yhteisöön kuulumisen tunnetta
2. Vahvistaa oppilaiden osallisuutta omaan oppimiseensa (tavoitteiden asettelu, suunnittelu, toteutus ja arviointi)
3. Vahvistaa kaikkien oppilaiden osallisuutta koulun ja luokan yhteisistä asioista päätettäessä

Toimenpiteet ja niiden vaikuttavuuden arviointi:

1. Säännölliset TOP-tunnit joka luokassa, Verso- ja Väikkäri-toiminnan käynnistäminen koronan jälkeen, Oppilaskerhotoiminnan elvyttäminen koronan jälkeen, kiusaamista ennalta ehkäisevän toiminnan jalkauttaminen, Toppeutiset ja Taitava-Toppelund tavoitteet, tarvittaessa yhr-ryhmän vetämä työskentely teemalla "Minä näen sinut vs. minut nähdään".
2. Tavoitteiden näkyväksi tekeminen ja oppilaiden tukeminen ja ohjaaminen omien tavoitteiden asettamisessa. Monipuolisten ja oppilaiden aktiivisuutta tukevien opiskelutapojen sekä vuorovaikutuksen kehittäminen OPS-agentin tukemana.
3. TOP-tunnit (1.-3.luokilla käytössä tähän tuntijakomuutoksella 1vvh oppilaanohjausta), Toppeutiset

Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan v 2022 oppilaskyselyn, kouluterveyskyselyn sekä KiVa-koulukyselyiden perusteella. Lisäksi näiden tavoitteiden arviointi sisällytetään luokkien työskentelyyn yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tapaamista varten.

6. LIITTEET

- Liite 1. Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset
- Liite 2. Kriisisuunnitelma
- Liite 3. Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen
- Liite 4. Päihdesuunnitelma
- Liite 5. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ”Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle”
- Liite 6. Terveysneuvonnan ja terveystiedon sisällöt vuosiluokittain
- Liite 7. Opiskeluhuollollinen polku
- Liite 8. Toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista